

Epidemiologische update

RAG 23/12/2020

De nieuwe beheerstrategie zoals goedgekeurd door het Overleg Comité onderscheidt twee verschillende situaties, een controle fase en een lockdown fase waarin de viruscirculatie toeneemt tot boven een vastgelegde drempel en doeltreffende maatregelen moeten genomen worden om terug naar de controle fase te keren. De kwantitatieve indicatoren die gebruikt worden voor deze evaluatie zijn het aantal nieuwe hospitalisaties per dag, het aantal nieuwe besmettingen per dag, de positiviteitsratio en het reproductiegetal.

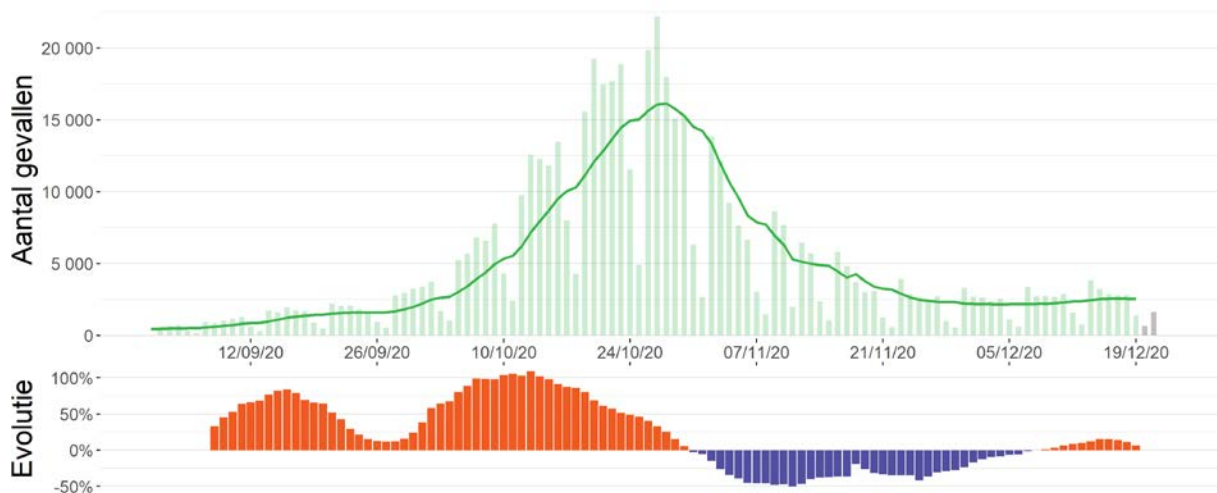
Daarnaast maakt de RAG verder een risicoanalyse op basis van kwalitatieve (bv. bestaan van clusters) en strategische (bv. teststrategie) indicatoren.

NATIONAAL

In de week van 13 tot 19 december werden er gemiddeld 2.523 nieuwe besmettingen per dag gerapporteerd. Dit is nog steeds een stijging vergeleken met vorige week (+7% gemiddeld), maar de stijging is de laatste dagen wat trager. Op 20 december was de gemiddelde stijging tov de week ervoor nog 15% (Figuur 1).

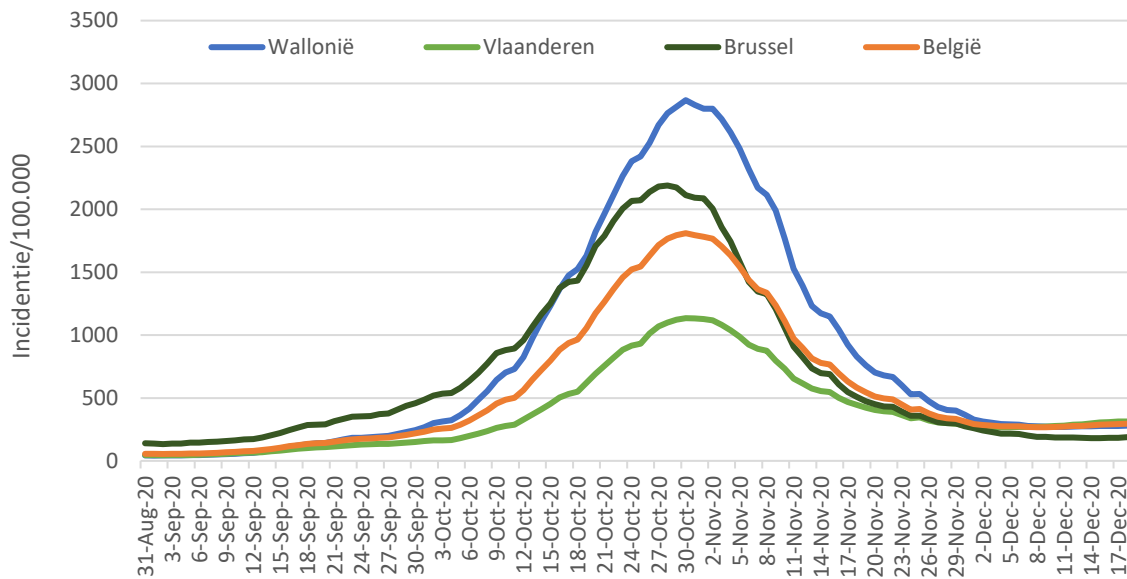
Het reproductiegetal R_t op basis van de nieuwe besmettingen is nog steeds > 1 (1,023).

Figuur 1: Evolutie van het totaal aantal nieuwe bevestigde besmettingen in België (2^e golf)

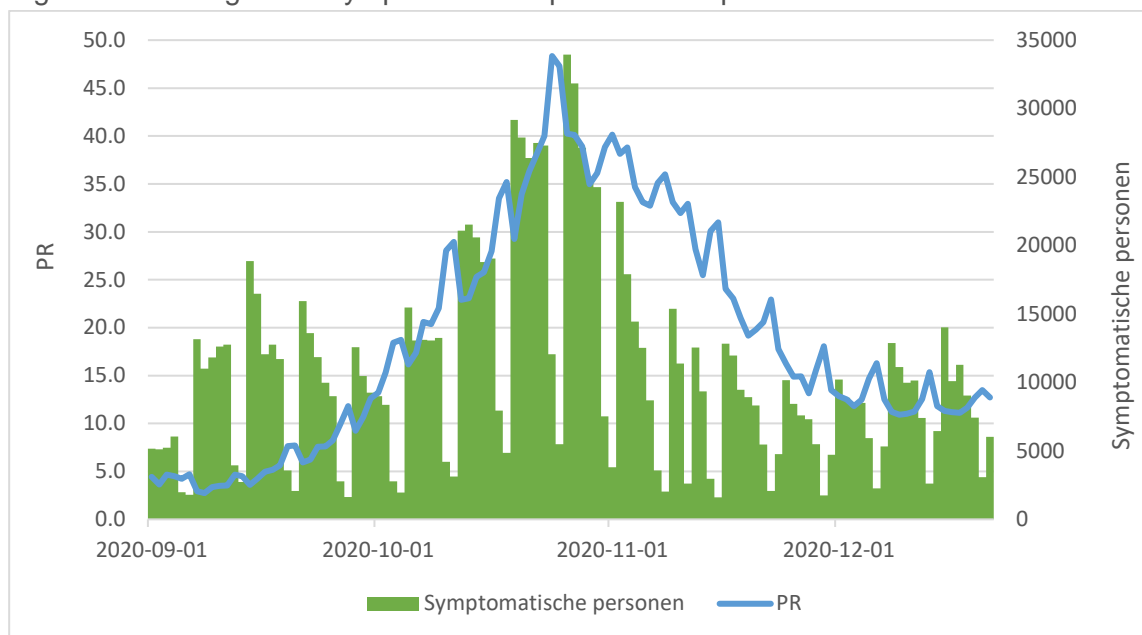
De 14-daagse cumulatieve incidentie is toegenomen van 275/100.000 tot 298/100.000. De trend is nog zeer licht stijgende in Vlaanderen en stabiel in Wallonië en in Brussel (Figuur 2 en Bijlage 1).

Figuur 2: 14-daagse cumulatieve incidentie per 100.000, België en per regio

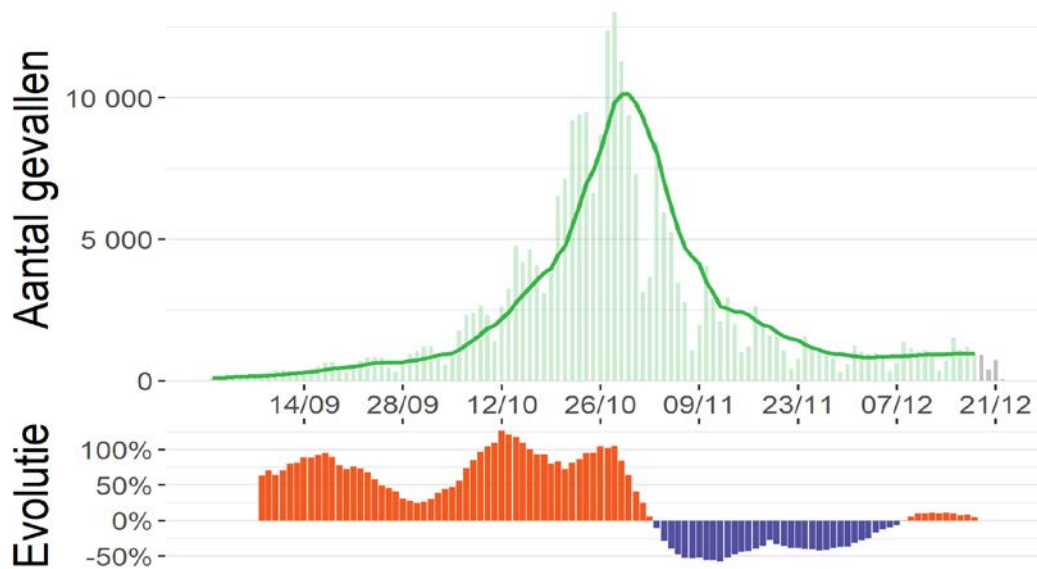
Het aantal uitgevoerde testen is verder toegenomen, met een daggemiddelde van ongeveer 38.500 testen per dag voor de week van 13 tot 19 december, vergeleken met ca. 33.000 de week ervoor. De toename van het aantal testen is nog steeds veel groter in Vlaanderen en in Brussel, en voornamelijk te wijten aan een toename van het aantal testen uitgevoerd bij personen met symptomen van COVID-19 (Figuur 3).

Figuur 3: Aantal geteste symptomatische personen en positiviteitsratio

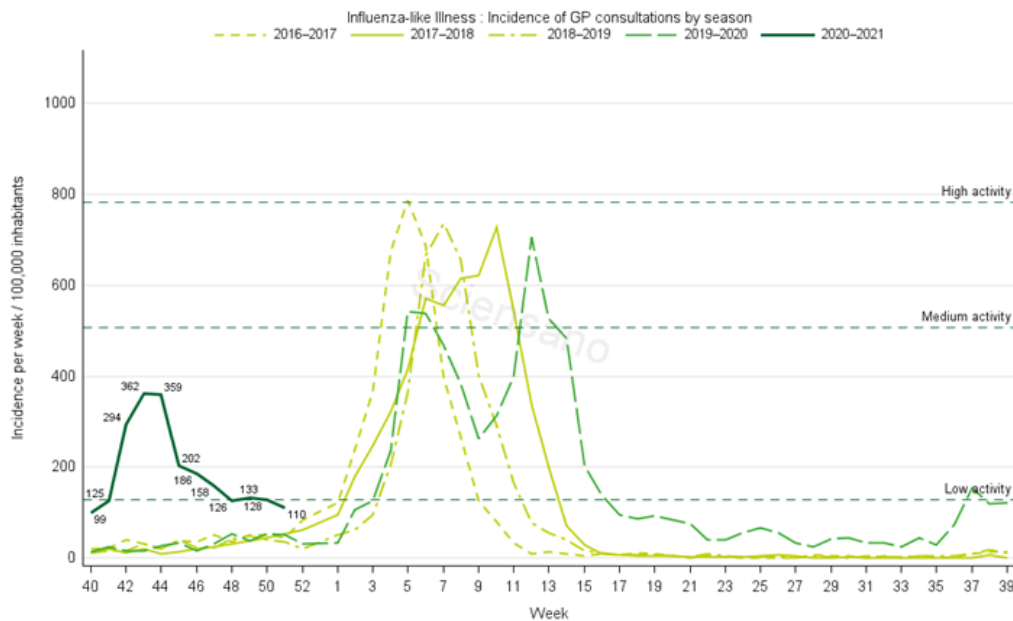
Het aantal symptomatische besmettingen (voor geteste personen met ingevuld eform) (Figuur 4) neemt ook verder toe, maar minder snel de laatste dagen.

Figuur 4: Evolutie van het aantal symptomatische besmettingen in België

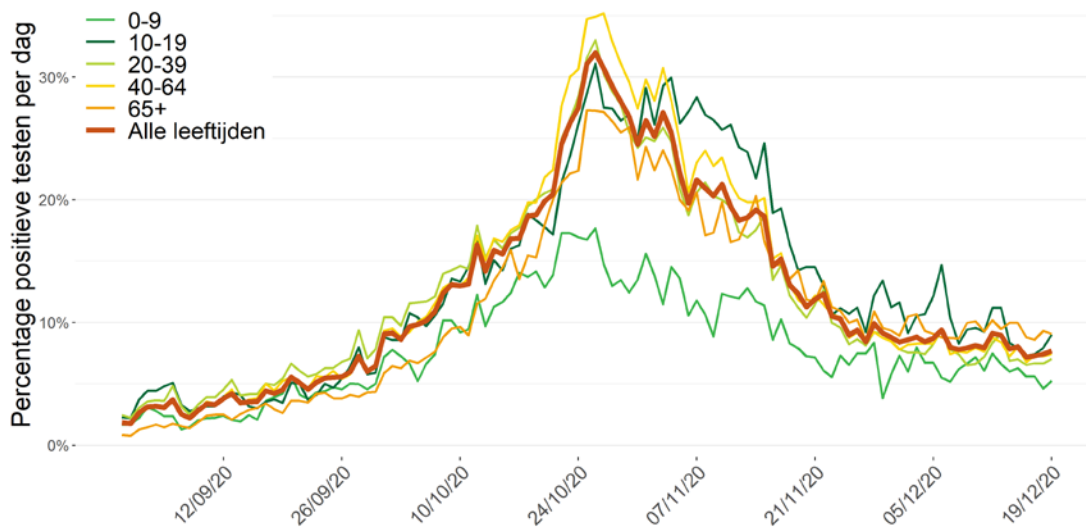
De incidentie van raadplegingen bij de huisarts voor griepklachten bleef de afgelopen week stabiel tot licht dalend (Figuur 5).

Figuur 5: Incidentie van raadplegingen voor griepaal syndroom (ILI) bij huisartsen, 2020-2021 vergeleken met voorgaande jaren

De positiviteitsratio (PR) vertoont een licht dalende trend, met een gemiddelde waarde van 7,6% in de periode van 13 tot 19 december, vergeleken met 8,2% de week voordien (Figuur 6).

Figuur 6: Positiviteitsratio per leeftijdscategorie vanaf 31/08/20

De PR bij personen met eform die getest worden omwille van mogelijke COVID-19 is stabiel gebleven (gemiddeld 12%).

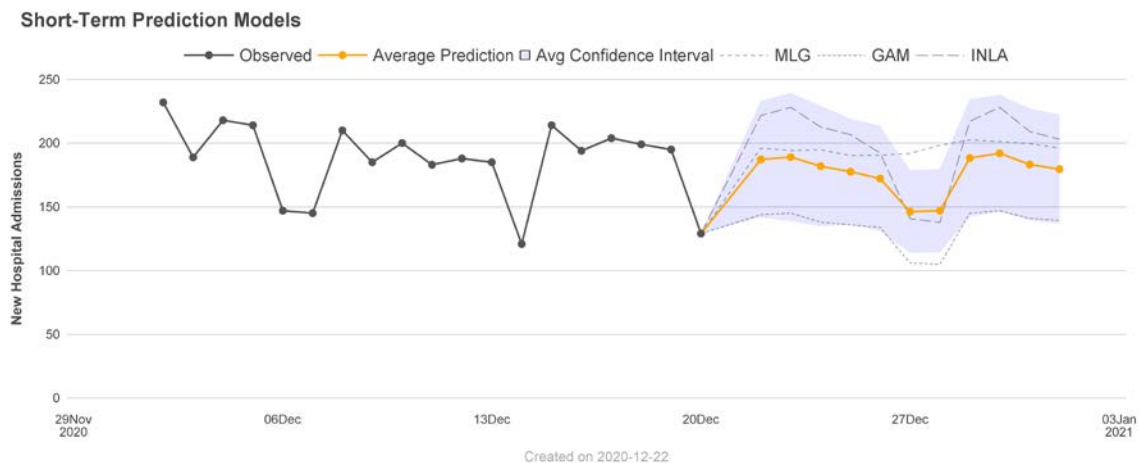
Van de patiënten die de huisarts raadpleegden voor griepklachten, daalde de positiviteitsgraad voor SARS-CoV-2 tot 33% (vergeleken met 48% voorgaande week). Tot nu toe werd er nog geen Influenzavirus gedetecteerd.

Het aantal nieuwe hospitalisaties voor COVID-19 blijft globaal stabiel, met gemiddeld 182 nieuwe opnames voor de week van 16 tot 22 december. Tussen 15 en 19 december was er wel een lichte stijging in het aantal nieuwe hospitalisaties. Het aandeel van bewoners van een Woonzorgcentrum op het totaal aantal opnames bleef de voorbije weken (week 49 en 50) stabiel, op 18%.

Het reproductiegetal (Rt) gebaseerd op het aantal nieuwe hospitalisaties blijft ook nog steeds dicht bij de waarde van 1 aanleunen (0,990) voor de periode van 16 tot 22 december. De predictiemodellen voor het aantal nieuwe hospitalisaties voorspellen een verdere stabilisatie (Figuur 7).

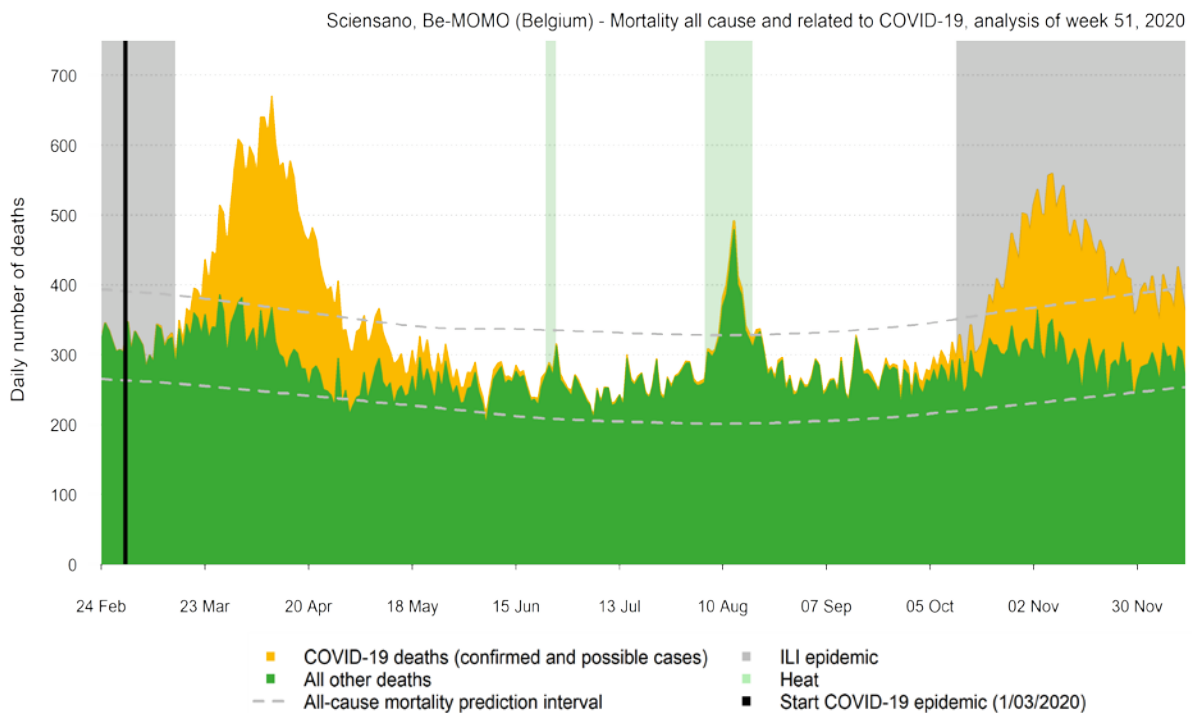
De druk op de ziekenhuis capaciteit blijft hoog, met op 22 december nog steeds 2.560 ziekenhuisbedden ingenomen door COVID-19 patiënten (daling met 8% vergeleken met de week ervoor), waarvan 539 ICU bedden (daling met 9%).

Figuur 7: Evolutie en predictie van het aantal nieuwe opnames in het ziekenhuis, gebaseerd

Zoals verwacht met een aantal weken vertraging ten opzichte van de besmettingen, stabiliseert het aantal overlijdens nu ook. In de week van 14 tot 20 december werden er 631 sterfgevallen geregistreerd (vergeleken met 644 de week voordien). Hierbij overleden 284 personen (45%) in een woonzorgcentrum (WZC). Daarnaast zijn 107 WZC-bewoners in het ziekenhuis overleden (verdere toename vergeleken met vorige week, n=90). De proportie bewoners van WZC op het totaal aantal overlijdens is nog verder gestegen (62% versus 56%). De mortaliteit per aantal inwoners voor week 51 bleef stabiel op 5.5/100.000 inwoners in België (6/100.000 in Vlaanderen, 5/100.000 in Wallonië en 3/100.000 in Brussel). De hoogste mortaliteit werd geregistreerd in Oost- en West-Vlaanderen (9/100.000). Er is nog steeds oversterfte (alle oorzaken) in Wallonië en Vlaanderen, maar niet meer dagelijks (Figuur 8).

Figuur 8: Sterfte door alle oorzaken en door COVID-19 in België, tot week 49
Al wat boven de hoogste grijze stippellijn valt stelt oversterfte voor

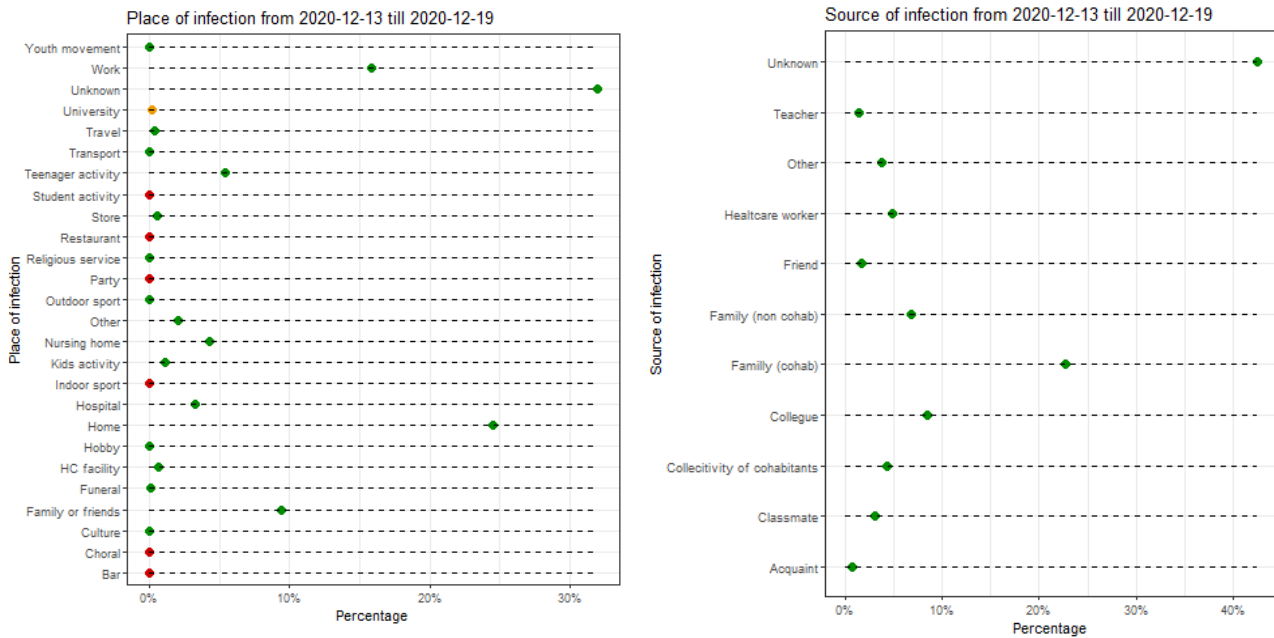
In woonzorgcentra (WZC) steeg het aantal nieuwe bevestigde gevallen (per week) de voorbije week (16 tot 22 december) verder in Brussel (+10%). In de Duitstalige gemeenschap is er een zeer sterke stijging (+700%), waarbij 98% bewoners betreft van een WZC met een mogelijke cluster. De stijging kan dus ook het gevolg zijn van een brede screening. In Vlaanderen en in Wallonië registreert men een daling van het aantal gevallen (-25% en -20% ten opzichte van vorige week, respectievelijk). Het aantal WZC dat minstens 2 nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen onder bewoners rapporteerde gedurende 7 dagen daalde afgelopen week, met een totaal van 41 nieuwe mogelijke clusters¹ in de periode van 14 tot 20 december (vergeleken met 57 de week ervoor, +32%). Het aantal getroffen WZC (minstens 1 bevestigd COVID-19 geval) daalt in Brussel en in Wallonië, maar stabiliseert in Vlaanderen en de Duitstalige gemeenschap. Het aantal WZC met een belangrijke uitbraak (minstens 10 of meer bevestigde gevallen onder bewoners) neemt toe in de Duitstalige gemeenschap, daalt verder in Vlaanderen en stabiliseert de andere regio's. Op 22/12 rapporteerde 11% van de WZC in Vlaanderen, 8% in Wallonië, 3% in Brussel en 25% van de WZC in de Duitstalige gemeenschap 10 of meer bevestigde gevallen onder de bewoners in hun instelling. Het aantal personeelsleden van WZC dat afwezig is omwille van een (mogelijke of bevestigde) COVID-19 infectie daalt licht, behalve in de Duitstalige gemeenschap er waar een stijging te zien is.

Brussel rapporteerde 11 actieve clusters buiten een familiale context in week 51, waarvan 50% in WZC; Wallonië rapporteerde 141 clusters, waarvan 77% in WZC. Vlaanderen rapporteerde 516 actieve clusters, waarvan 44% in een WZC. Daarnaast werden er 180 nieuwe familiale clusters gemeld in Brussel, 1.214 in Vlaanderen en 945 in Wallonië.

Net zoals vorige week weet het merendeel van de personen niet wat de plaats en bron van infectie is (info opgegeven als ongekend). Voor de week van 13 tot 19 december vonden infecties nog steeds voornamelijk thuis (25%) en op het werk (16%) plaats (Figuur 9a). De vermoedelijke bron van infectie blijft ook vooral contact met een huisgenoot (23%) of een ander familielid (7%), en een collega 8% (Figuur 9b). Hierna volgen infecties door contact met een gezondheidswerker (5%) of in een collectiviteit (4%).

¹ Het gaat om mogelijke clusters omdat deze theoretisch gedetecteerd werden op basis van de data uit de surveillance. Er is een onderzoek van de uitbraak nodig om dit te bevestigen in de praktijk.

Figuur 9: Vermoedelijke plaats van infectie (a) en bron van infectie (b), zoals opgegeven door de index personen tijdens het contactonderzoek
Hierbij moet opgemerkt worden dat bepaalde plaatsen zoals restaurants of culturele evenementen onder de huidige maatregelen volledig (in rood) of deels (in oranje) gesloten zijn.

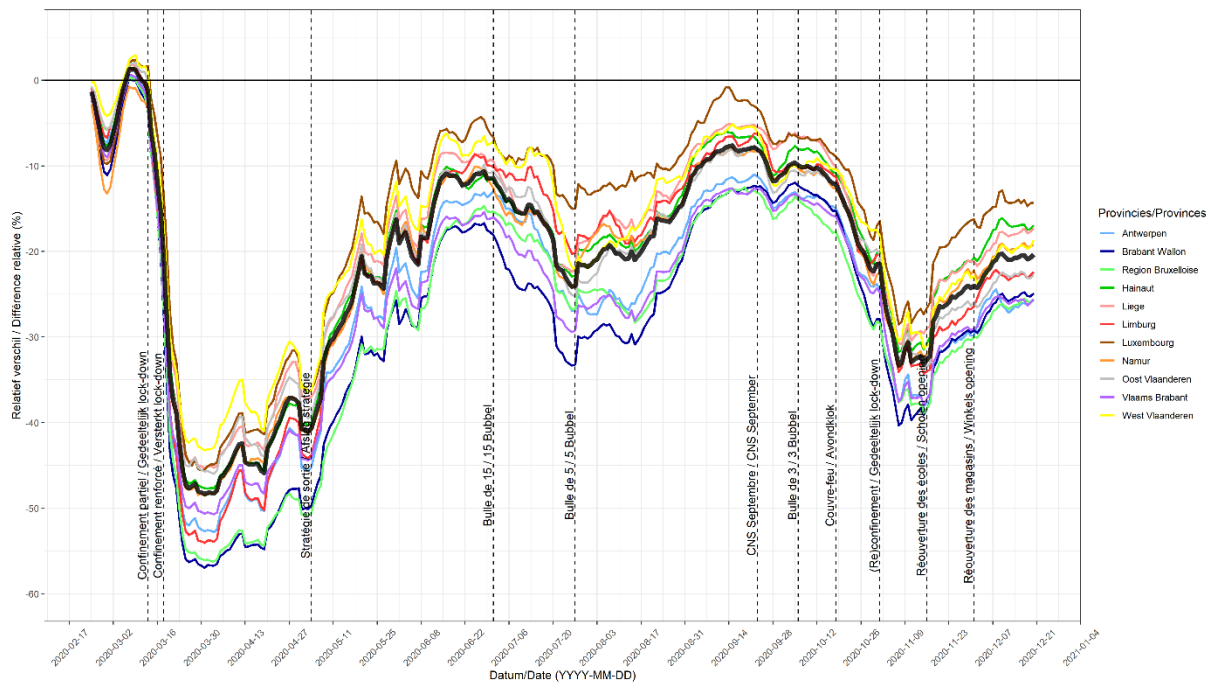

Het aantal gevallen gerapporteerd door surveillance in scholen is in het Nederlandstalig onderwijs in de periode 8 tot 20 december (weken 50 en 51) gestegen vergeleken met de periode ervoor, van ongeveer 1500 tot bijna 2000 besmettingen bij leerlingen, en van ca. 400 tot ca. 600 besmettingen bij personeel. Het aandeel van infecties in de lagere school is gestegen van 36% tot 51%, terwijl het aandeel van infecties in secundaire scholen gedaald is (32% versus 58%). Hierbij moet opgemerkt worden dat er in het secundaire onderwijs examens waren de voorbije 2 weken. In het Franstalig onderwijs werden er in week 51 782 gevallen gerapporteerd, waarvan 172 bij personeelsleden. Dit aantal is globaal stabiel sedert de start na de herfstvakantie, en veel lager dan in oktober. Veertig percent van de besmettingen werden geregistreerd in lagere scholen, en 42% in het secundair onderwijs. Het aantal in lagere school kinderen neemt ook hier licht toe.

De mobiliteit van de Belgische inwoners, gebaseerd op de verplaatsingen buiten de postcode van de Proximus-abonnees en berekend als een wijziging ten opzichte van de referentieperiode 10-23 februari 2020 is in week 51 stabiel gebleven (Figuur 10). Gegevens van Google mobility tonen ook een stabiele trend o.a. voor verplaatsingen voor werk en vrijetijd.

Figuur 10: Evolutie van de mobiliteit in België (zwarte curve) en in elke provincie (Proximus data)

Elke provincie heeft een eigen basislijn. Als de basislijn in de ene provincie lager is dan in de andere, betekent dit dus dat de mobiliteit in die provincie meer is afgenomen ten opzichte van de referentieperiode, maar niet noodzakelijkerwijs dat de mobiliteit in die provincie in absolute zin lager is.

Besluit en aanbevelingen

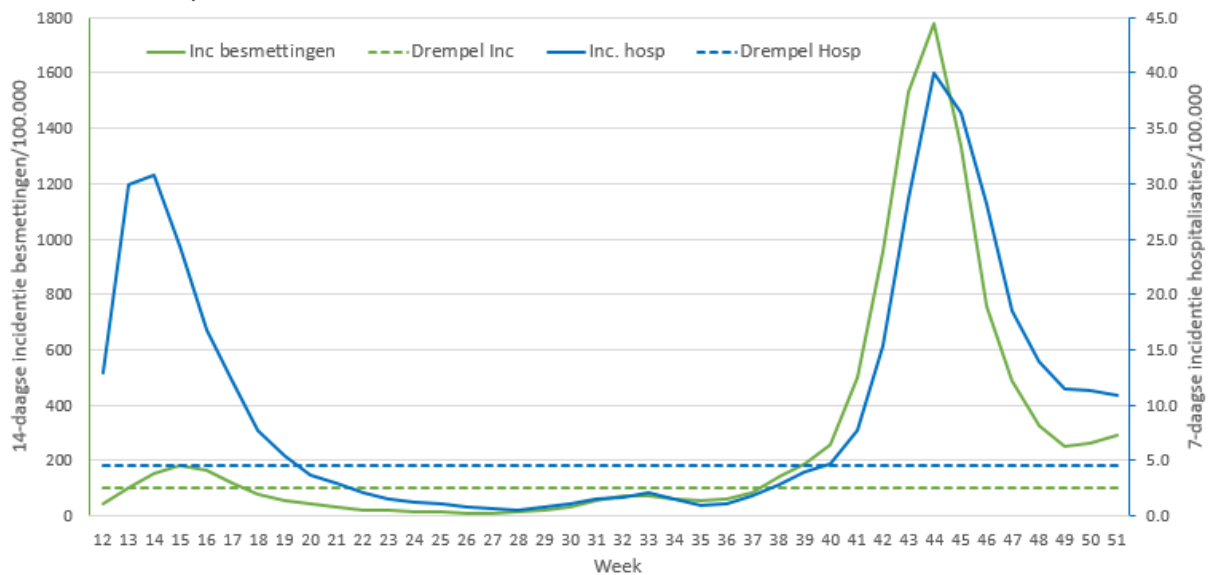
Voor de periode van 13 tot 19 december werd er een verdere toename geregistreerd van het aantal nieuwe besmettingen, onder meer door een toename van het aantal symptomatische personen. De toename is de laatste dagen wel minder snel en blijft globaal genomen beperkt. De toename van het aantal testen met slechts een beperkte daling van de PR wijst er echter op dat de testen niet uitgevoerd worden in het kader van een bredere screening, maar eerder bij symptomatische personen. Bij een verminderde viruscirculatie verwacht men namelijk ook een daling van de PR, wat nu slechts beperkt het geval is. Net zoals in de vorige RAG-adviezen wordt een oproep gedaan om te blijven communiceren naar artsen en het grote publiek dat de afname van een test (ook bij zeer milde klachten), gevolgd door isolatie en contactopsporing, enorm belangrijk zijn om de circulatie van het virus in te perken.

De vakantieperiode zal opnieuw een pauze inlassen voor de transmissie in scholen, maar na de vakantie moet blijvend ingezet worden op onderzoek van clusters in scholen, met specifieke aandacht voor lagere scholen, waar het aantal infecties licht lijkt toe te nemen.

Nationaal en in de meeste provincies noteert men een stabilisatie van het aantal nieuwe hospitalisaties, maar in een aantal provincies (West-Vlaanderen, Limburg en Luik) neemt de incidentie van nieuwe hospitalisaties (per 100.000 inwoners) toe. Zowel een toename als een stabilisatie zijn onrustwekkend, omdat de druk op de ziekenhuizen hierdoor hoog blijft en het zorgpersoneel geen rustpauze kan inlassen.

Op basis van de nieuwe beheerstrategie bevinden we ons nog steeds in de lockdown fase, hoog boven de drempelwaarden voor het bereiken van de controle fase (Figuur 11).

Figuur 11: Evolutie van de epidemie ten opzichte van de drempels voor nieuwe besmettingen en nieuwe hospitalisaties

De epidemiologische situatie moet de volgende dagen/ weken verder van zeer nabij opgevolgd worden, met snel optreden indien de stijging versnelt.

De identificatie van nieuwe varianten van het virus (oa in het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Afrika, zie ook [RAG advies](#) van 20 december) toont opnieuw het belang aan van het in quarantaine plaatsen en testen van reizigers, om zo verdere verspreiding van deze varianten in andere landen te voorkomen. Ook is het aanbevolen om de surveillance van circulatie van varianten in België te versterken (zie [RAG advies](#) van 22 december).

Besluit classificatie: Lockdown fase met licht stijgende evolutie van de curve.

PROVINCIES

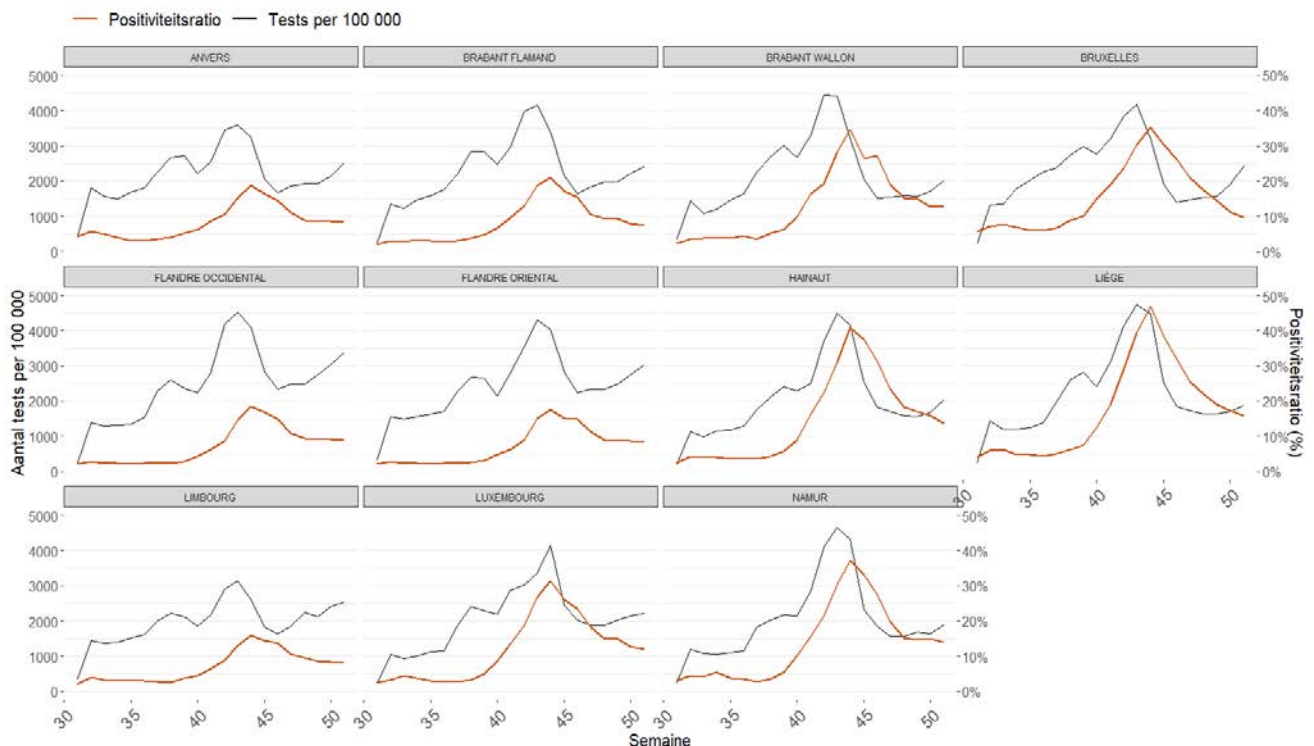
De 14-daagse cumulatieve incidentie is de voorbije week verder gestegen in alle Vlaamse provincies (behalve in Vlaams-Brabant) en de Duitstalige gemeenschap, en nu ook in twee Waalse provincies (Henegouwen en Namen) en in Brussel. In Luik was de trend eerder stabiel en in Luxemburg en Vlaams-Brabant dalend.

Het reproductiegetal (Rt) blijft in alle provincies grenzend aan of hoger dan 1, behalve in de Duitstalige gemeenschap.

Het aantal afgenomen testen per 100.000 inwoners is verder (sterk) toegenomen in alle Vlaamse provincies en in Brussel. In de Waalse provincies is de toename beperkter (Figuur 12).

De positiviteitsratio (PR) is algemeen stabiel, of licht dalend, zoals in Brussel (waar nu veel meer getest wordt) en in Henegouwen, Luik en Luxemburg (Figuur 12). In de Duitstalige gemeenschap is de PR licht toegenomen. De PR is het laagste in Vlaams-Brabant (5,4%) en in Brussel (5,7%) en het hoogste in Namen (11,0%) en de Duitstalige gemeenschap (11,5%).

Figuur 12: Evolutie van het aantal testen (zwart) en de PR (rood) per provincie (berekend als weekgemiddelde)

Het aantal nieuwe hospitalisaties per 100.000 inwoners en per week is gestegen in West-Vlaanderen, Limburg en Luik en bleef stabiel of daalde licht in de andere provincies (Bijlage 2). Het aantal hospitalisaties per 100.000 inwoners blijft nog steeds het hoogst in West-Vlaanderen.

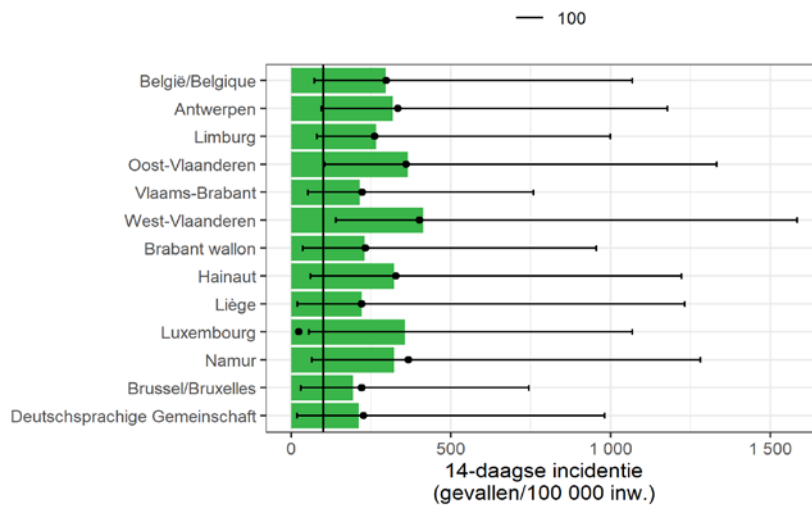
Periode 13-19/12	Besmettingen 14d incidentie per 100.000	Trend	Aantal testen/ 100.000	Rt	PR	Hospitalisaties 7d incidentie per 100.000 ²
België	298	Licht stijgend	2.346	1,023	7,6%	10,9
Antwerpen	313	Licht stijgend	2.473	1,052	7,5%	8,2
Brabant wallon	227	Licht stijgend	1.650	1,037	8,2%	2,5
Hainaut	324	Stabiel	1.821	0,978	10,6%	13,0
Liège	220	Stabiel	1.493	1,029	9,6%	11,7
Limburg	264	Stijgend	2.373	1,042	6,5%	8,8
Luxembourg	353	Stabiel	1.943	0,956	9,3%	9,8
Namur	319	Licht stijgend	1.678	1,073	11,0%	12,9
Oost-Vlaanderen	361	Licht stijgend	2.925	1,010	7,2%	12,0
Vlaams-Brabant	211	Licht dalend	2.249	0,957	5,4%	3,7
West-Vlaanderen	410	Licht stijgend	3.234	1,023	8,1%	20,4
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	192	Stabiel	2.117	1,120	5,7%	12,1
Deutschsprachige Gemeinschaft	242	Stijgend	1.146	0,878	11,5%	7,7

Alle provincies bevinden zich nog in de lockdown fase. Bijlage 3 toont de evolutie van de incidentie van nieuwe besmettingen en hospitalisaties ten opzichte van de drempels voor verandering van fase, per provincie.

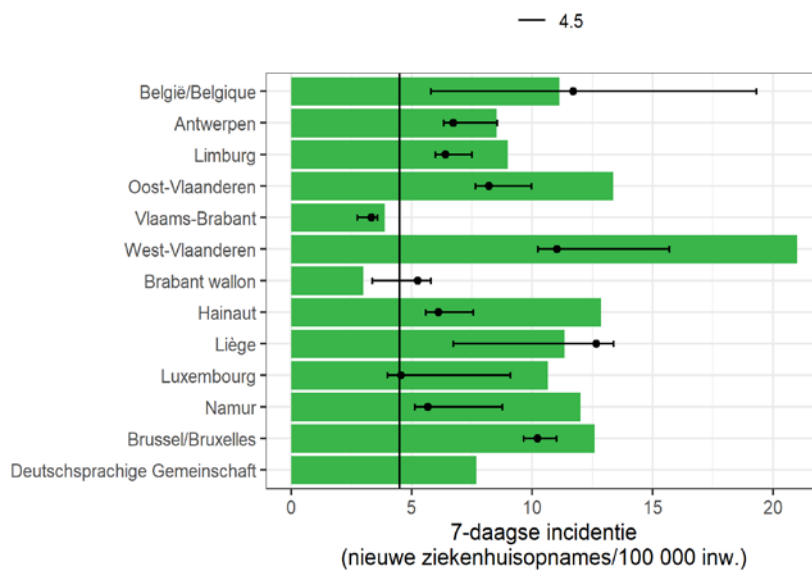
De predicties voor het aantal nieuwe besmettingen (14-daagse cumulatieve incidentie) tonen een stabilisatie tot lichte stijging van de incidentie (Figuur 13). Voor het aantal nieuwe hospitalisaties tonen de predicties in alle provincies/regio's een wisselende trend (Figuur 14). De brede betrouwbaarheidsintervallen tonen aan de evolutie voor de komende weken verder onzeker is.

² Resultaten voor week 51, van 13 tot 19 december.

Figuur 13: Huidige 14-daagse cumulatieve incidentie voor nieuwe besmettingen en voorspelling binnen 14 dagen, België en per provincie/regio

Figuur 14: Huidige 7-daagse incidentie voor nieuwe hospitalisaties en voorspelling binnen 7 dagen, België en per provincie/regio

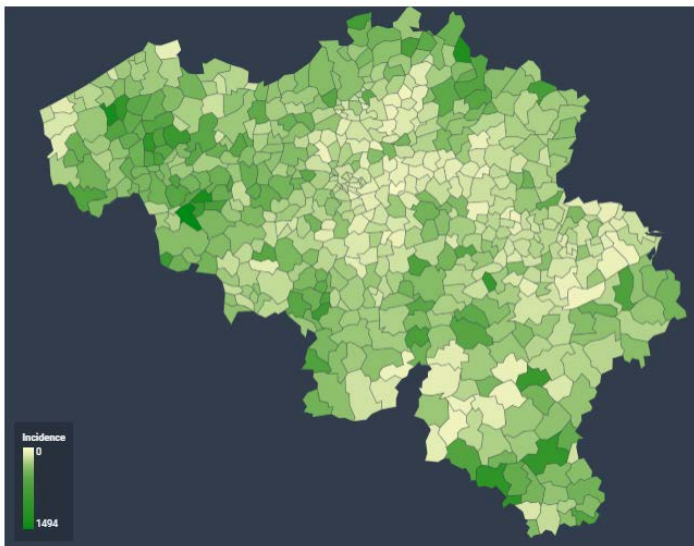

GEMEENTEN

In bijlage 4 worden de gemeenten per provincie uitgezet volgens de 14-daagse cumulatieve incidentie en de positiviteitsratio. Het aantal gemeenten met een stijgende trend (rode kleur = alert signaal op basis van verschillende indicatoren) blijft belangrijk, en het aantal gemeenten onder de drempels voor de controle fase (onderste lichtgrijze rechthoek) blijft beperkt.

Van de 581 Belgische gemeenten zijn er deze week 32 die een 14-daagse cumulatieve incidentie hebben lager dan 100/100.000, tegenover 46 vorige week. Figuur 15 geeft de incidentie weer per gemeente. Hierbij bemerkt men dat een aantal grensgemeenten een hogere incidentie vertonen dan elders, vooral aan de grens met Nederland in de provincie Antwerpen en Limburg, en deels ook in Luik en Luxemburg. Dit is mogelijk gelinkt aan een hoge incidentie en/of snelle stijging in een aantal grensgebieden in de buurlanden, zoals de Nederlandse provincies Noord-Brabant (14d incidentie 722/100.000) en Limburg (14d incidentie 873/100.000), het Groothertogdom Luxemburg (14d incidentie 1189/100.000) en sommige Franse departementen (Ardennes, 7d incidentie 315/100.000; Meuse, 7d incidentie 319/100.000).

Figuur 15: 14-daagse cumulatieve incidentie per gemeente

Dezelfde methodologie werd gebruikt als voorgaande week om een selectie te maken van gemeenten waar de situatie niet gunstig lijkt te evolueren. De criteria hiervoor zijn: een procentuele stijging in het aantal gevallen over de laatste 7 dagen van meer dan 10%; een stijging in absoluut aantal gevallen over de laatste 7 dagen van minstens 10 gevallen; een incidentie (14d) hoger dan deze van de provincie; en een PR hoger dan deze van de provincie.

De tabel hieronder lijst de gemeenten op die beantwoorden aan deze criteria en waarvoor door de regionale dienst gezondheidsinspectie geen duidelijke verklaring werd gevonden voor deze trend (zoals een gekende uitbraak in een WZC of een bedrijf). Ook grensgemeenten met een verontrustende stijging werden in de tabel opgenomen.

In deze gemeenten wordt aan de crisiscel aanbevolen om te zoeken naar een mogelijke oorzaak van de stabilisatie of toename.

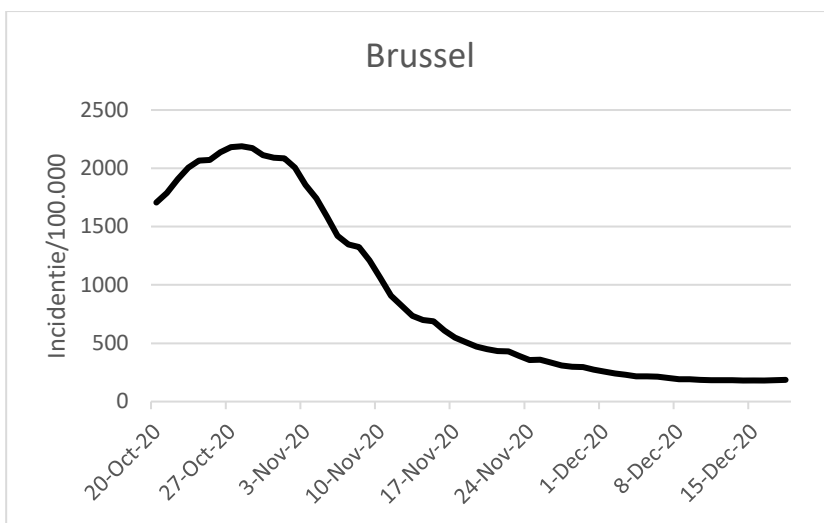
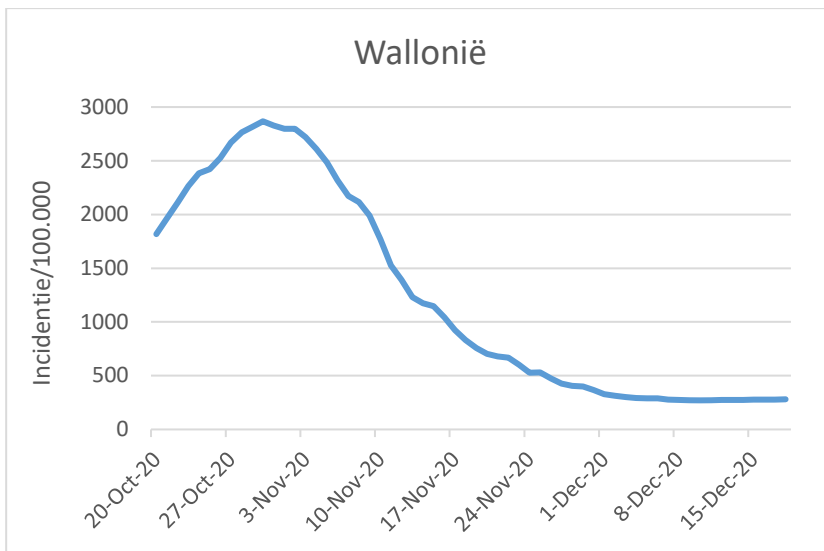
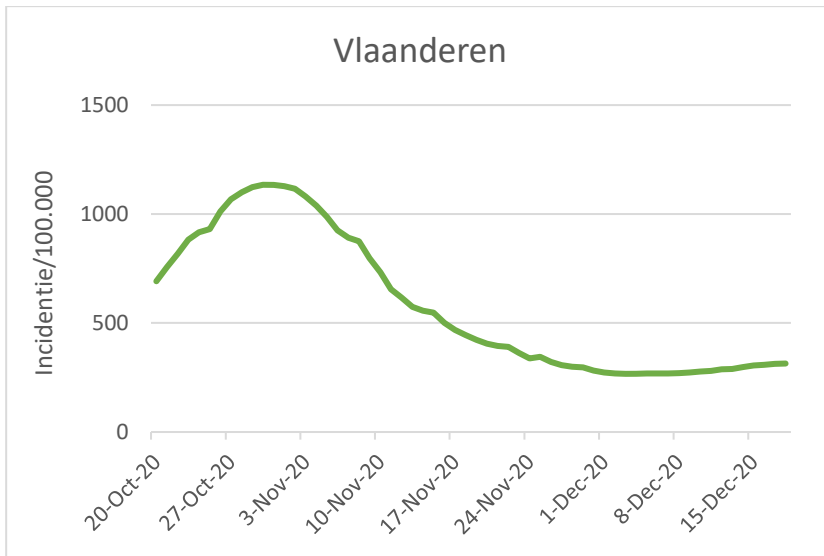
Gemeente	Incidentie (14d)	Stijging aantal (7d)	Stijging % (7d)	PR	Opmerkingen
Antwerpen	310			7,5%	
Arendonk	1.287	15	19%	19%	Grensgemeente
Balen	609	19	32%	10%	15% in 7-12 jaar, school ?
Brecht	336	13	30%	8%	Grensgemeente
Dessel	510	19	127%	13%	Alle leeftijden
Essen	804	68	158%	14%	Grensgemeente
Kalmthout	429	21	70%	9%	Grensgemeente
Wuustwezel	438	29	91%	12%	Grensgemeente
Brabant Wallon	222			8,3%	
Braine-l'Alleud	321	23	43%	11%	27% in 35-44 jaar
Brussel	187			6,0%	
Anderlecht	196	39	39%	8%	Alle leeftijden
Sint-Jans-Molenbeek	192	24	29%	7%	Alle leeftijden
Hainaut	317			11,0%	
Lobbes	859	20	133%	23%	Alle leeftijden
Morlanwelz	528	19	46%	18%	Alle leeftijden
Limburg	259			6,7%	
Dilsen-Stokkem	348	10	32%	10%	Grensgemeente
Hamont-Achel	266	14	117%	9%	Grensgemeente
Kinrooi	303	13	108%	15%	Grensgemeente
Leopoldsburg	473	43	269%	9%	Alle leeftijden
Maaseik	281	25	109%	12%	Grensgemeente
Pelt	323	29	74%	10%	Grensgemeente
Luxembourg	360			9,5%	
Arlon	445	24	44%	12%	14% in 7-12 jaar
Florenville	1.090	45	563%	28%	64% in >=75 jaar
Namur	313			11,0%	
Namur	371	73	43%	13%	30% in ≥ 75 jaar
Philippeville	337	11	110%	16%	Vooral actieve bevolking (59% 25-55 jaar)
Vlaams Brabant	212			5,5%	
Beersel	324	30	115%	9%	25% ≥ 75 jaar
Drogenbos	336	15	750%	12%	26% ≥ 75 jaar
West-Vlaanderen	404			8,0%	
Pittem	685	18	129%	12%	Alle leeftijden

De volgende personen hebben deelgenomen aan dit advies :

Katrien Bonneux (Onderwijs Vlaanderen), Emmanuel Bottieau (ITG), Steven Callens (UZ Gent), Bénédicte Delaere (CHU Namur), Géraldine De Muylder (Sciensano), Frédéric Fripiat (AViQ), Alexandra Gilissen (ONE), Herman Goossens (UAntwerpen), Naima Hammami (Zorg en Gezondheid), Niel Hens (UHasselt-UA), Yves Lafort (Sciensano), Tinne Lernout (Sciensano), Romain Mahieu (COCOM), Pierrette Melin (CHULiège), Geert Molenberghs (UHasselt-KULeuven), Paul Pardon (RMG), Dominique Roberfroid (KCE), Stefan Teughels (Huisartsenwachtposten), Steven Van Gucht (Sciensano).

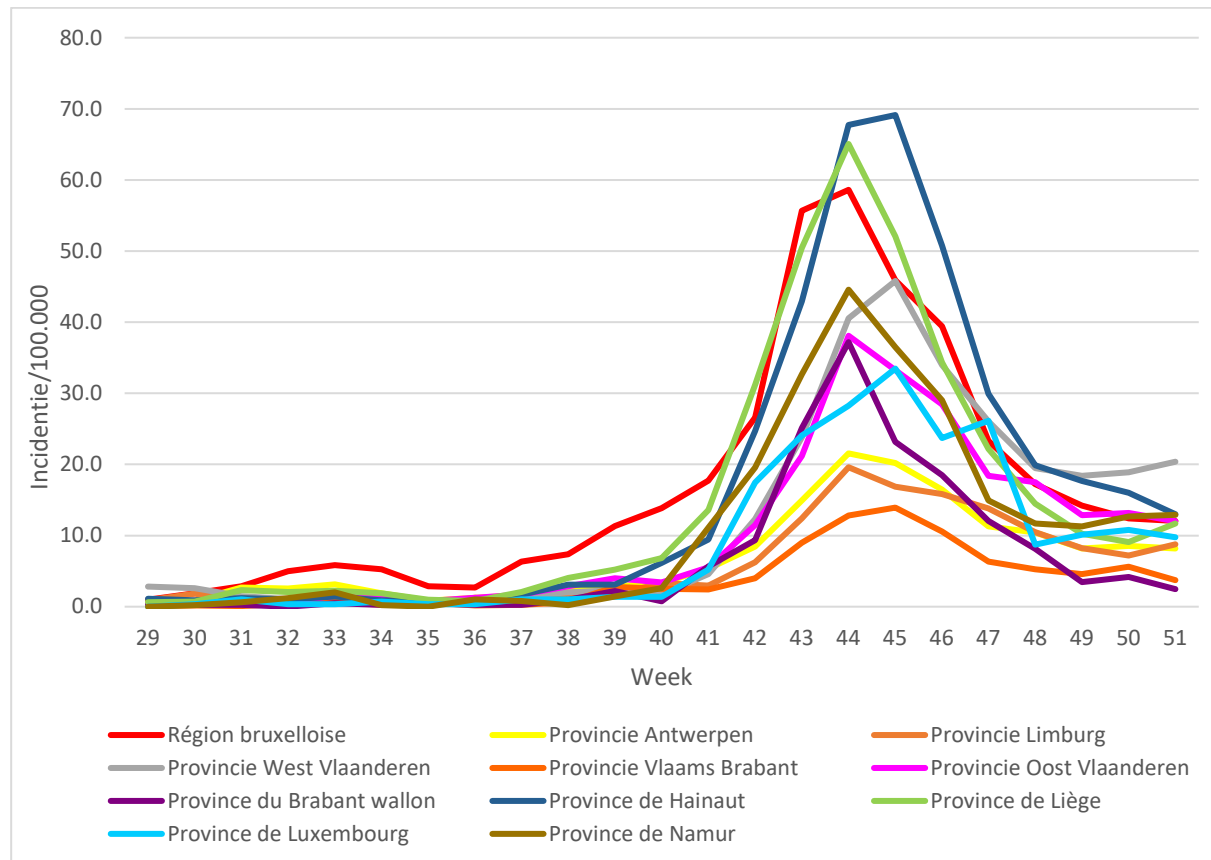
Bijlage 1: 14-daagse cumulatieve incidentie per regio

Nota: de Y assen zijn verschillend per regio

Bijlage 2: Aantal nieuwe hospitalisaties/100.000 inwoners per week en per provincie, week 29 tot 51

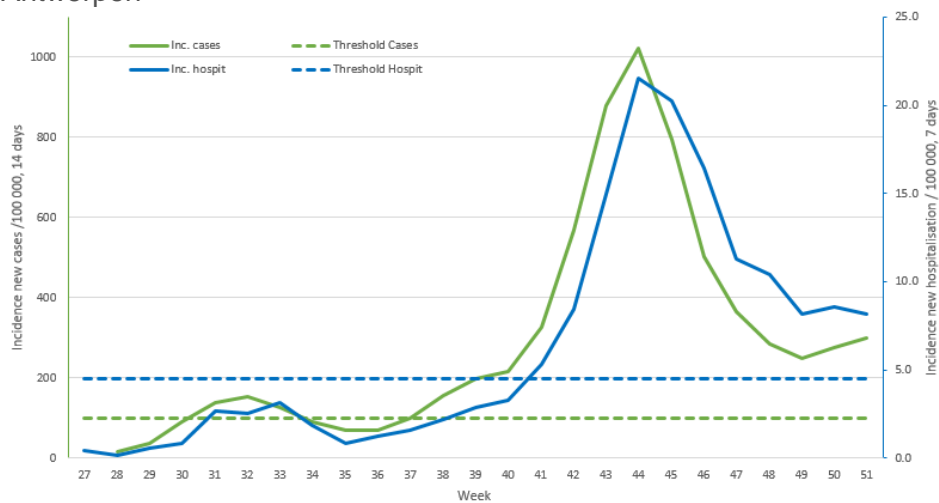
Onderstaande figuur houdt geen rekening met het aantal beschikbare bedden in een provincie. Dit wordt opgevolgd in de Surge Capacity groep.

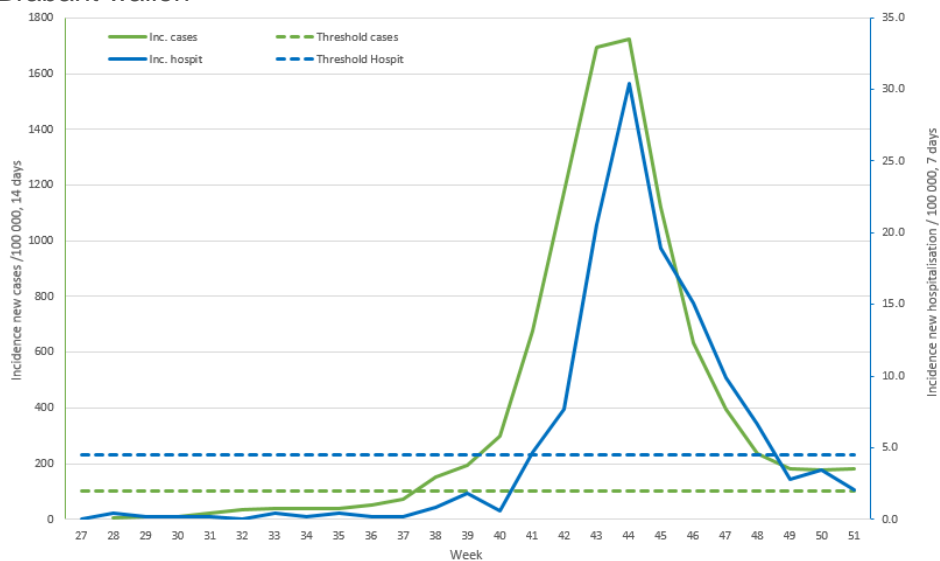
Bijlage 3: Evolutie van de epidemie ten opzichte van de drempels voor nieuwe besmettingen en nieuwe hospitalisaties per provincie

Nota: de Y assen zijn verschillend per provincie

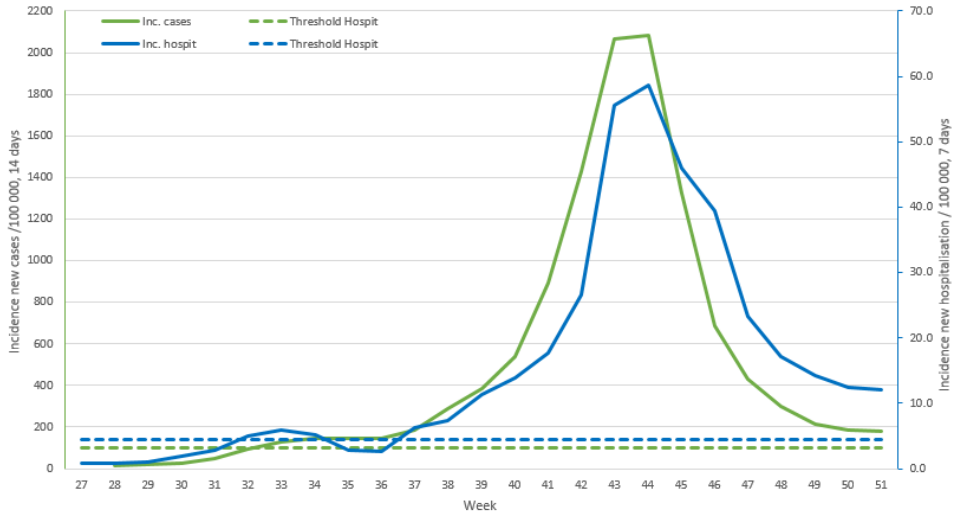
Antwerpen

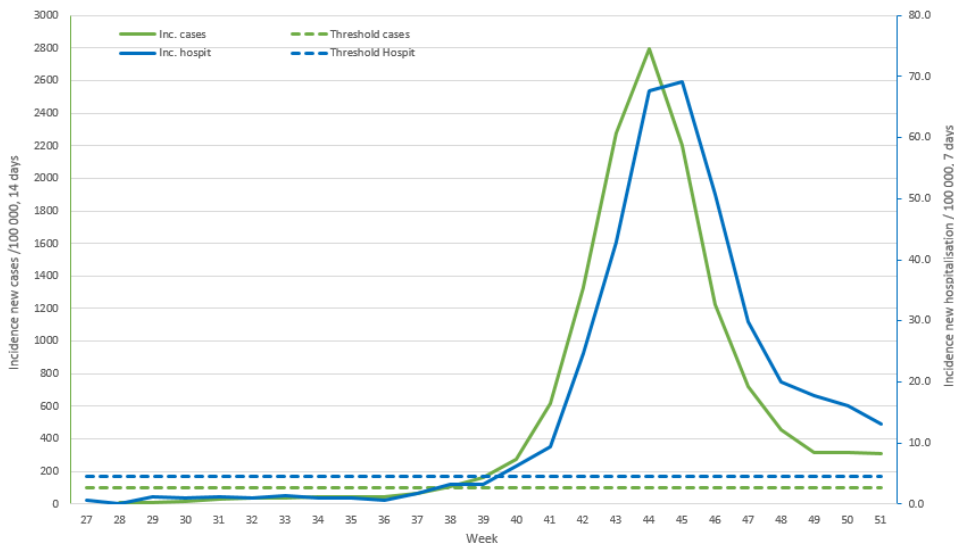
Brabant wallon

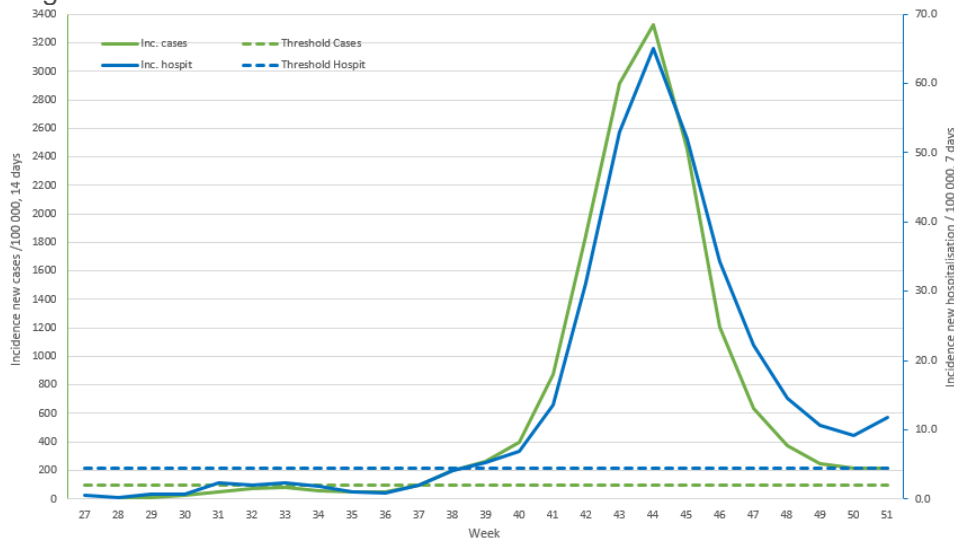
Brussels

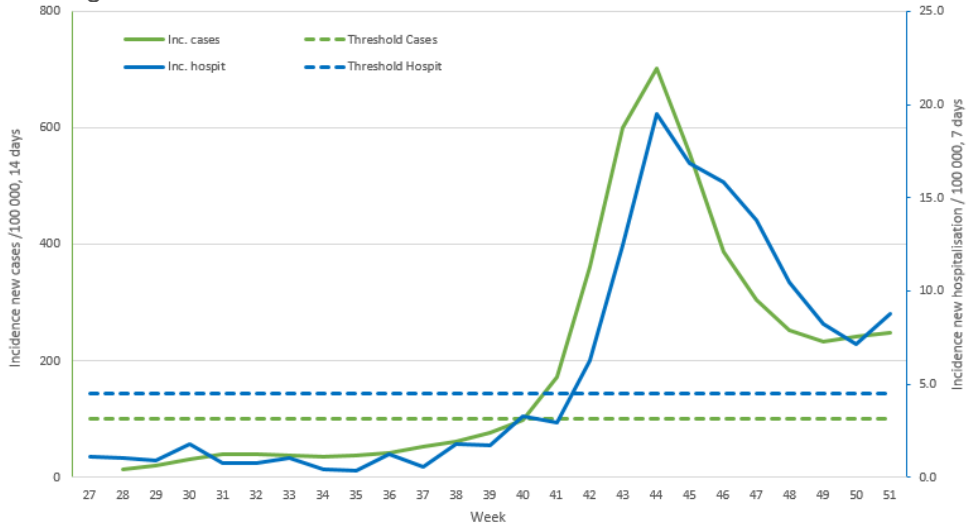
Hainaut

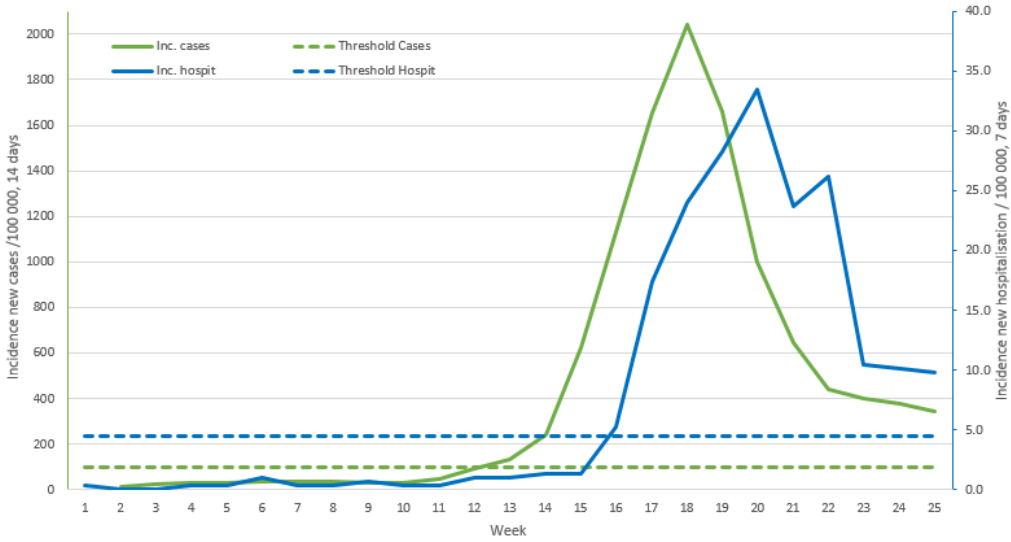
Liège

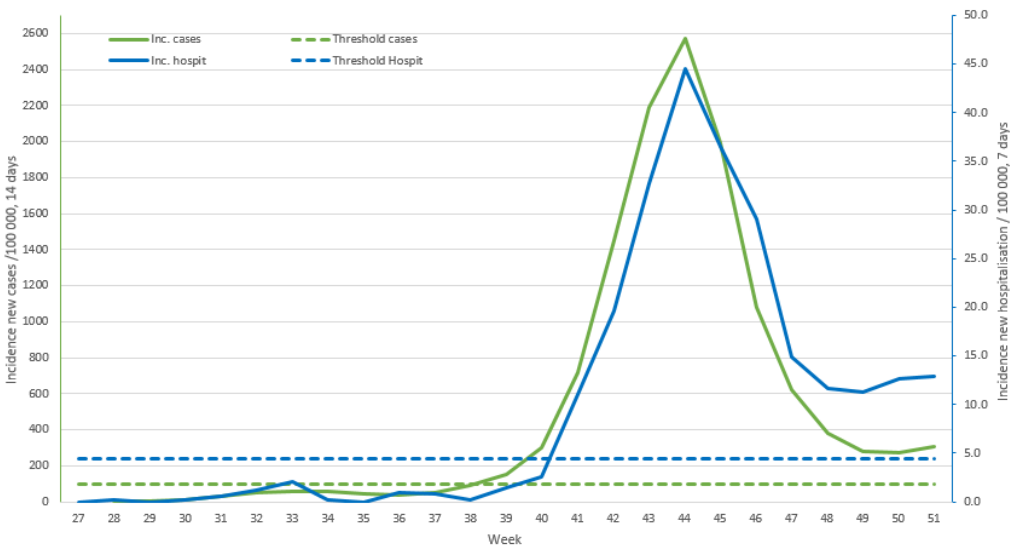
Limburg

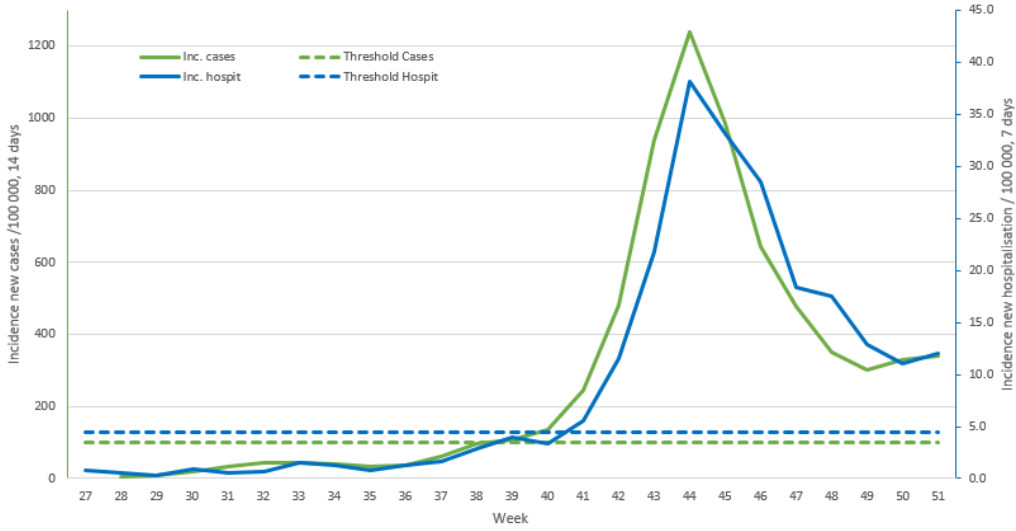
Luxembourg

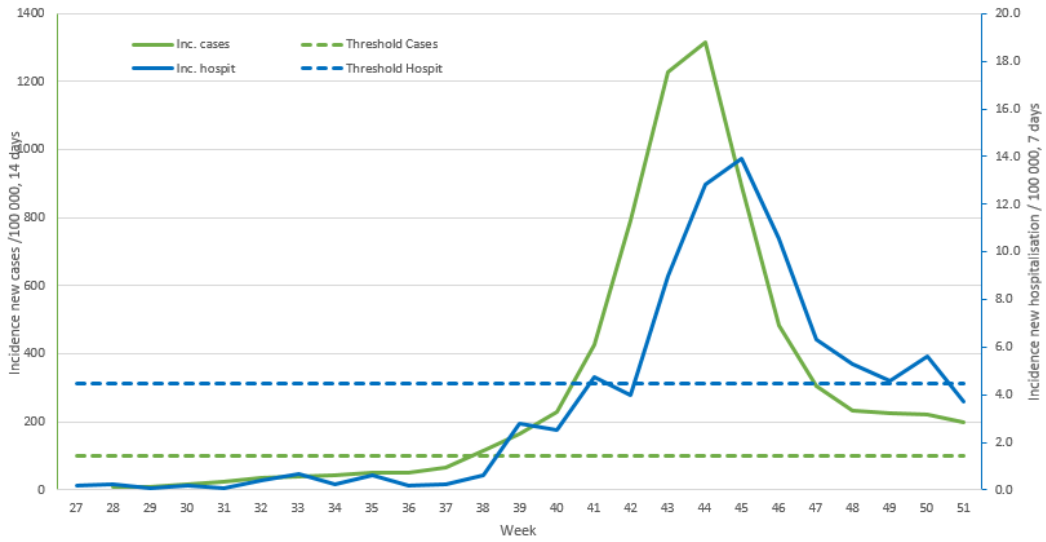
Namur

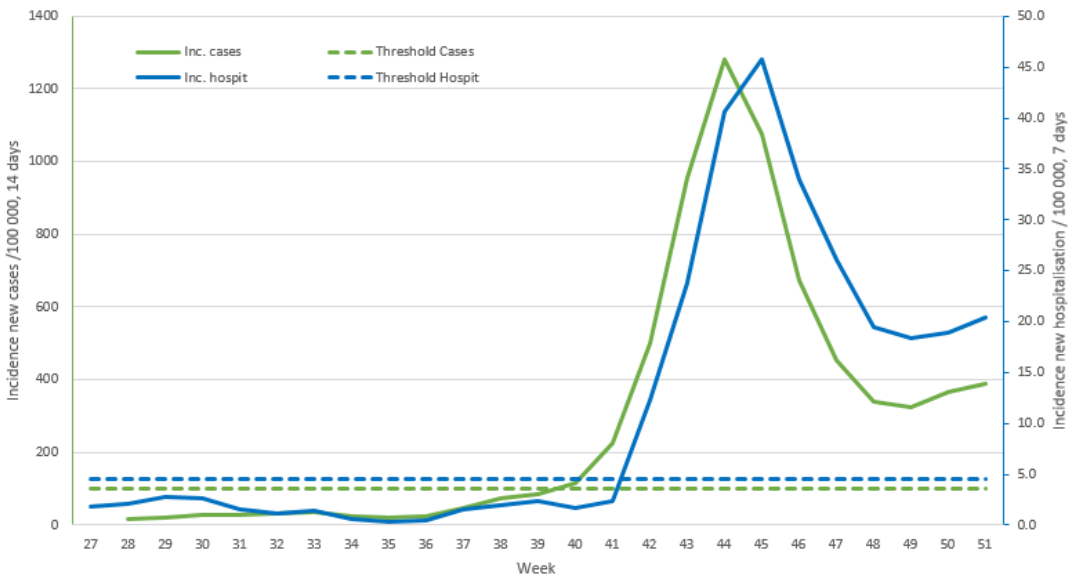
Oost-Vlaanderen

Vlaams-Brabant

West-Vlaanderen

Bijlage 4: Gemeenten binnen de provincies, geplot volgens de positiviteitsratio en de cumulatieve 14-daagse incidentie.

De gemeenten worden uitgezet volgens hun positiviteitsratio (X-as) en de 14-daagse cumulatieve incidentie (Y-as). Gemeenten rood ingekleurd hebben een stijgende trend, gemeenten grijs ingekleurd een dalende of stabiele trend. De volle lijnen tonen de gemiddelde cumulatieve incidentie en PR voor de betreffende provincie, de stippellijnen tonen de gemiddelde cumulatieve incidentie en PR voor België.

